

Vernietigd landschap op zijn Mulisch
Jorrit Bosma (VVS Engels 1B 2017-2018)

Ergens in Mesopotamië

In den beginne zweefde Enlils geest over de oeverloze oerrivieren en hij schreeuwde: ‘Dat de wateren in één plaats vergaderd worden, en dat het droge gezien worde!’ Het geluid van zijn stem stierf weg. Zijn huidloze wangen rood als appels keek hij op zijn goddelijke neus en daarna links en rechts en voor en na hem, en hij blies opgelucht een windhoos over het geschapen moeras. Het droge werd gelukkig alleen door hem gezien. Aarde, er was aarde, maar hij zag dat het niet veel was. Een paar dampende koeienvlaaien in een ondergelopen weiland, her en der aan elkaar gekoekt.

Of hij nog tijd had, vroeg Enlil zich af, maar er was nog geen Tijd, dus had hij geen tijd te verliezen, toch maakte hij haast want het scheppen verveelde hem stierlijk. In het uitspannel gooid hij een vuurbal, kwakte er een zilverklomp neer en strooide wat twinkलग्रुस rond ter garnering, en hij zag dat er wat te zien zou zijn. Gapend schepte Enlils hand een koeienvlaai uit de drek en hij schiep er een mens van - vooruit, een man en een vrouw, anders bleef hij aan het scheppen – wat vis in het water, wat rietkragen en wat koeien op de vlaai als ondeugende knipoog. Al zijn alziende ogen zagen dat het genoeg was voor vandaag. Hij had eigenlijk eeuwig zullen heersen, maar de slaap overviel hem vlak nadat hij zag hoe de mensen voortgingen en zich vermenigvuldigden, hoe ze riethutloodsen bouwden op eilandvlaaien en hoe ze vanuit puntige houten narschoenen speren vol vis spietsten.

Vijfduizend vredige jaren sliep Enlil wakend over dit waters paradijs, slechts af en toe opstaand om zijn blaas overvloedig te ledigen. Vlak voor het ontwaken werd hij geplaagd door een doemdroom: vreemde mannen vermenigvuldigden zich met vredige vrouwen, Hadads donder dreunde, Saddam damde een derde rivier met duizenden gravers, hutten werden koortsige toortsen en de rivier brandde ziedend zeven dagen en zeven nachten lang. Wie kon redde het vege lijf en zelfs de wakkere goden vluchtten als honden in een hoek, omhoog naar Anoe.

Ontwaken deed Enlil eindelijk. Hij keek uit over eindeloos kurkland, blakerend onder zijn vuurbal als gebarsten lippen, en zag dat het mis was en nooit meer goed zou komen. En hij liep en riep geluidloos over de dorre vlakte en dacht: als niemand mij hoort, roep ik dan wel? Als ik slaap gebeurt er toch niets, handelt er niemand, is alles nergens en het uur nooit, waarom zijn mijn dromen dan bewegens gebleken? Schep ik vernietiging of vernietigt schepping mij? Of verdort mijn rottende geest het Al? Zondeman, Saddams dam, Sodom, zo dom, verdomme... Raaskallend welde Enlil woedende tranen, maar zij waren als droge regen die met bakken in de hemel bleef.

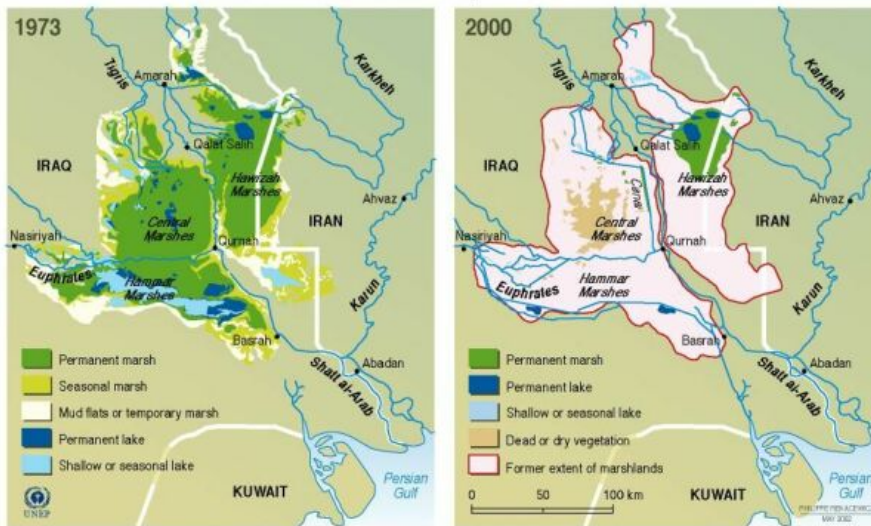
Toelichting:

Vijfduizend jaar zijn de wetlands tussen de Eufraat en de Tigris in het zuiden van Irak onafgebroken bewoond geweest door mensen die we nu Moerasarabieren noemen, eigenlijk op dezelfde primitieve wijze. Na de mislukte opstand van de sjiieten in Zuid-Irak in 1991 vluchtten veel strijders naar dit onherbergzame gebied. Saddam Hoessein besloot het voor eens en voor altijd te temmen. Dat deed hij als een toornige god, niet alleen met de o zo menselijke en gebruikelijke bombardementen, blokkades, verkrachtingen, deportaties en massamoorden, maar bovenal met een drooglegging van een van de grootste wetlands ter wereld. Het is een omgekeerde zondvloed, een ecocide, die een einde maakt aan het landschap en de leefwijze van de Moerasarabieren. Ik heb dit alles gegoten in de vorm van een scheppingsmythe, gebaseerd op het Epos van Gilgamesj, dat ook aan deze regio ontsproten is en op zijn beurt de grootste inspiratiebron vormde voor het scheppingsverhaal en de zondvloed in het Oude Testament. Enlil ontketent bij Gilgamesj de Zondvloed, hier is hij een luie Schepper die juist door mensendroogte overvallen wordt. Ik heb Gilgamesj, het Oude Testament en de tegenwoordige tijd door elkaar geprakt, doorspekt met inversie en overvloedig overgoten met beeldspraak.

From Wetlands to Dry Lands The Destruction of the Mesopotamian Marshlands

Note: These two maps are sourced from satellite images and maps originally created by Hassan Partow, GRID-Geneva.
 Source: Hassan Partow, *The Mesopotamian Marshlands: Demise of an Ecosystem*, United Nations Environment Programme (UNEP), Division of Early Warning and Assessment (DEWA), 2001.